

door **Peter Wahl (*)**
6 juli 2021

Verschenen op 5 juli in [Neues Deutschland](#)
Nederlandse vertaling door Ander Europa
Met dank aan de auteur voor toelating

De timing paste als een tang op een varken. Bijna exact op de 80^e verjaardag van de aanval van nazi-Duitsland op de Sovjet-Unie besloten de regeringsleiders van de EU tot een verscherpte confrontatie met Rusland. Het bezwern van het “gevaar uit het Oosten” is bijna een treurige routine geworden, maar deze keer kwam het toch tot een spectaculaire uitbarsting: het Duits-Franse voorstel voor een topontmoeting tussen de EU en Rusland mislukte. Nadat Joe Biden en Vladimir Poetin elkaar in Genève hadden ontmoet, en er zelfs afgesproken hadden om onderhandelingen te voeren over bewapeningscontrole en cybersecurity, dachten Angela Merkel en Emmanuel Macron dat ze hetzelfde konden als hun grote broer.

Maar Polen en de Baltische staten liepen storm tegen dit idee. Ze kregen daarvoor steun uit Zweden en Nederland, die het minder om Rusland te doen was als om een demonstratie van principieel verzet tegen een Duits-Frans voogdijschap. Het haalde niets uit dat Italië, Oostenrijk en Griekenland voor de topontmoeting waren, want op het gebied van buitenlandse politiek is er in de EU unanimité vereist.

Nu zou het wel goed zijn als de verhouding tussen de EU en Rusland zich in de richting van goede nabuurschap in plaats van Koude Oorlog 2.0 zou ontwikkelen. Anderzijds heeft de mislukking van het voorstel voor een topontmoeting ook zijn goede kanten. Want op de keper beschouwd ontvalt voor de EU daarmee de mogelijkheid om haar verlangen naar de status van wereldmacht een stapje dichterbij te brengen. Verschillende commentatoren omschrijven dat met het mooie begrip ‘zelf verkleuterling’ [Selbstverzwergung]. Vanuit een links, emancipatorisch standpunt is dat eigenlijk niet zo slecht. Small is beautiful!

Want met ‘wereldmacht’ hebben we in Duitsland wel enige ervaring, en we weten waarop dat kan uitdraaien. Hetzelfde geldt voor de andere gewezen grootmachten in de EU. De meerderheid van de inwoners van deze landen hebben steeds een hoge prijs moeten betalen voor de grootmacht-ambities van hun leiders. Deze willen nu terug aanknopen bij hun glorierijk verleden, maar dan met Europese gewaden. “Onze soft power is de beste in de wereld”, meent de voormalige buitenlandvertegenwoordiger van de EU Federica Mogherini, niet zonder enige verwaande zelfoverschatting; en Heiko Maas [Duitse minister van buitenlandse zaken, SPD] heeft het over een ‘Europees patriottisme’.

Ondertussen worden opnieuw irrationele vijandbeelden gehanteerd, en wordt Rusland tot het Rijk van de Duisternis verklaard. De EU heeft daar momenteel ook erg nood aan. Want tegenover de niet aflatende reeks van crisissen— te beginnen met de financiële crisis van 2008, de euro- en Griekenlandcrisis, vluchtelingen en migratie, spanning met Orbán, Kaczyński en Trump, en nu corona — was de oppositie tegen Rusland tot nog toe een van de weinige grote thema’s waarover

eensgezindheid bestond. Het is het aloude [wagenburcht](#)fenomeen: de buitenvijand moet de interne tegenstellingen verdoezelen.

Daartoe behoort ook het monddood maken van de interne oppositie tegen de confrontatiekoers. Vroeger werd antimilitarisme en linkse vredespolitiek met etiketten bedacht als 'kameraden zonder vaderland', 'vijfde colonne van Moskou' en meer van dat, en voor hun mening was er geen plaats. Vandaag vervullen de 'Poetin-verstaanders' deze rol.

Door het mislukken van het idee voor een topontmoeting ontstaat in Berlijn en Parijs speelruimte voor een zelfstandigere Ruslandpolitiek. Daardoor vergroot ook de kans dat binnenlandse politieke druk een invloed kan uitoefenen, meer dan op het zo ver van democratie verwijderde Brussel. Want door het fetisjisme over een eensgezinde EU laat men zich gijzelen door de hysterische Russenhaat in Polen en de Baltische staten. Daar moet natuurlijk ook iets aan gebeuren. Een goed begin zou misschien zijn te kijken naar de geschiedenis van de zogenoemde Duits Franse erfvijandschap, en zich af te vragen waarom de meeste Fransen en Duitsers vandaag niet meer weten waarom er ooit zoiets geweest is.

Overigens bestaat er vanuit een internationalistische visie, dus vanuit het gezichtspunt van 90% van de 7,7 miljard mensen op deze planeet, niet de minste nood aan een EU-grootmacht. Met andere woorden overwegen uiteindelijk de voordelen op de nadelen bij het mislukken van de topontmoeting.

(*) Peter Wahl is een Duitse onderzoeker en auteur. Hij is oprichter van [WEED](#) (World Economy, Ecology & Development), een ngo gewijd aan de impact van globalisering op het vlak van financiën, economie en ecologie. Wahl is ook een van de medestichters van Attac-Duitsland.

Hits: 85

Dit delen:

[Facebook](#)

[Twitter](#)